

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o **maloletého A. K.K.**, bývajúceho u otca, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Ú., dieťa rodičov Ing. G. K.K., zastúpenej Mgr. E. B., advokátkou v B. a Ing. R. K.K., zastúpeného JUDr. E. H., advokátkou v B., **o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému a o zvýšenie výživného,** vedenej na Okresnom súde Levice pod sp.zn. 8 P 221/2009, o dovolaní matky maloletého dieťaťa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. septembra 2011, sp.zn. 8 CoP 26/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 16. septembra 2011, sp.zn. 8 CoP 26/2011 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa zvýšenia vyživovacej povinnosti matky voči maloletému A... tak, že matka je povinná prispievať na výživu maloletého A. zvýšeným výživným zo sumy 46,47 € na sumu 100 € mesačne vždy do 15-teho dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám otca, počnúc od 1. septembra 2010 **z r u š u j e** a v rozsahu zrušenia mu vec vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Levice rozsudkom z 15. marca 2011, č.k. 8 P 211/2009-358 uložil rodičom maloletého dieťaťa Ing. G. K. a Ing. R. K. povinnosť podrobiť sa intenzívnej rodičovskej terapii v ambulancii MUDr. N. K., v trvaní šesť týždňov, v rozsahu dve hodiny týždenne, v dňoch a čase určených MUDr. K.. Maloletému A... uložil povinnosť podrobiť sa psychoterapii v súkromnej Špeciálno-pedagogickej poradni PaedrDr. E. G., počas štyroch týždňov, bezprostredne nasledujúcich po ukončení terapie rodičov, v rozsahu dve hodiny týždenne, v dňoch a čase určených PaedrDr. G. s tým, že prvé dva týždne maloletý psychoterapiu absolvuje bez prítomnosti rodičov a nasledujúce dva týždne za prítomnosti

matky. Matku zaviazal prispievať na výživu maloletého A. zvýšeným výživným zo sumy 46,47 € na sumu 80 € mesačne, vždy do 15-teho dňa toho - ktorého mesiaca vopred k rukám otca, počnúc dňom 1. septembra 2010. Ďalej rozhodol, že zaostalé výživné za obdobie od 1. septembra 2010 do 15. marca 2011 vo výške 201,18 € je matka povinná zaplatiť v mesačných splátkach po 10 € popri bežnom výživnom, pod stratou výhody splátok, počnúc výživným splatným v mesiaci nasledujúcom po právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšnej časti návrh otca na zvýšenie výživného zamietol. Zároveň zamietol návrh matky na zverenie maloletého A. do jej osobnej starostlivosti. Tým zmenil rozsudok Okresného súdu Levice zo dňa 5. júna 2008 č.k. 6 C 167/2007-407 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 15. januára 2009 č.k. 8 Co 203/2009-157 v časti výživného pre maloletého A. a v časti nariadeného výchovného opatrenia. Taktiež vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá práva na náhradu trov konania a o náhrade trov štátu rozhodne samostatným uznesením.

Krajský súd v Nitre na odvolanie otca maloletého dieťaťa rozsudkom zo 16. septembra 2011, sp.zn. 8 CoP 26/2011 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa zvýšenia vyživovacej povinnosti matky voči maloletému A... zmenil tak, že matka je povinná prispievať na výživu maloletého A. zvýšeným výživným zo sumy 46,47 € na sumu 100 € mesačne vždy do 15-teho dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám otca, počnúc od 1. septembra 2010. Týmto došlo k zmene rozsudku Okresného súdu Levice zo dňa 5. júna 2008 č.k. 6 C 167/2007-407 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 15. januára 2009, č.k. 8 Co 203/2009-157 v časti výživného pre maloletého A.. V časti zaostalého výživného a náhrady trov konania účastníkov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec v týchto častiach vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Zmeňujúci výrok rozsudku odôvodnil tým, že súd prvého stupňa pri určení výživného nedostatočne prihliadol na zmenu pomerov na strane maloletého a jeho matky, nedostatočne prihliadol aj na ustanovenie § 62 ods. 4 Zákona o rodine, keď vzhľadom na vek maloletého dostatočne neprihliadol na mieru osobnej starostlivosti otca o maloletého, ktorá je postavená na roveň finančného plnenia. S poukazom na zárobkové schopnosti, možnosti a majetkové pomery matky dospel k záveru, že matka maloletého si môže plniť vyživovacia povinnosť v rozsahu určenom odvolacím súdom, zodpovedajúcim odôvodneným potrebám maloletého, i po zohľadnení skutočnosti, že nemá ďalšiu vyživovacia povinnosť, ako aj po zohľadnení jej ostatných udávaných mesačných účelných výdavkov, pričom odvolací súd poukázal na to, že výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Takto určené výživné spolu s rodinnými

prídavkami, ako aj s vyživovacou povinnosťou otca i formou jeho osobnej starostlivosti o maloletého, bude primerane kryť odôvodnené potreby maloletého tak, aby životná úroveň rodičov a ich maloletého dieťaťa bola približne rovnaká. Rozsudok súdu prvého stupňa v časti určenia zaostalého výživného a v časti trov konania zrušil z dôvodu, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa je v tejto časti v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p., keď z neho určite a zrozumiteľne nevyplýva, ako súd prvého stupňa dospel k výpočtu výšky zaostalého výživného za rozhodné obdobie, nevyplýva z neho ani riadne zdôvodnenie povolenia splátok zaostalého výživného podľa § 160 ods. 1 O.s.p. a určenia výšky mesačných splátok zaostalého výživného vzhľadom na celkové pomery účastníkov konania.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, čo do zmeňujúceho výroku, podala dovolanie matka maloletého dieťaťa, ktorá navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v časti zvýšenia bežného výživného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhla odložiť vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom a bolo porušené jej právo na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Za takú vadu označila skutočnosť, že napriek tomu, že sa dňa 13. júla 2011 vyjadrila k odvolaciemu konaniu a odvolací súd zásielku dňa 15. júla 2011 prevzal, jej vyjadrenie pri svojom rozhodnutí opomenul a s jej argumentáciou sa vôbec nezaoberal. Namietala, že pri vyhodnotení argumentov uvedených vo vyjadrení k odvolaniu a pri zachovaní princípu ústavne súladnej interpretácie noriem rodinného práva nemohol odvolací súd dôjsť k záveru, že odvolanie otca je dôvodné. Mala za to, že odvolací súd mal v rámci intencií § 212 ods. 2 písm. a/ O.s.p. rozhodnutie prvostupňového súdu zmeniť tak, že zvýšenie výživného prizná v primeranej miere, t.j. 66 €. Podľa názoru matky maloletého dieťaťa je 115% navýšenie výživného jednoznačným vybočením z medzí zákonnosti a základnej požiadavky spravodlivého súdneho konania. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberala skutkový a právny stav veci.

Otec maloletého dieťaťa navrhol dovolanie matky, podané prostredníctvom právnej zástupkyne, ako dovolanie podané neoprávnenou osobou odmietnuť, prípadne ako neodôvodnené v celom rozsahu zamietnuť. V plnom rozsahu sa stotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu uvedeným v dovolaním napadnutom rozsudku a mal za to, že nie sú dané

dôvody, pre ktoré by bolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spôsobilým predmetom dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Kolízny opatrovník mal za to, že nie je v jeho kompetencii sa k predmetnému dovolaniu vyjadrovať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (241 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Osobitne však treba zdôrazniť, že v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení.

V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa rozhodlo vo veci upravenej Zákomom o rodine (vo veci výživného). Nejde pritom o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení

rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení. Napadnutý rozsudok nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, ale práve naopak, znaky rozsudku, v prípade ktorého je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Z vymenovaných procesných väd je v dovolaní výslovne namietaná vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť pred ním konať.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Matka maloletého dieťaťa odňatie možnosti konať pred súdom a porušenie práva na spravodlivý súdny proces vyvodzuje z toho, že napriek tomu, že sa dňa 13. júla 2011 vyjadrila k odvolaciemu konaniu a odvolací súd zásielku dňa 15. júla 2011 prevzal, jej vyjadrenie pri svojom rozhodnutí opomenul a s jej argumentáciou sa vôbec nezaoberal.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

ESLP vo svojom rozhodnutí zo dňa 27. apríla 2010 v prípade Hudáková proti Slovenskej republike, poukázal na to, že princíp rovnosti zbraní, ako jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania, vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne

nevýhodnejšej pozície vis – á - vis proti jej protistrane (pozri, napríklad, Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, 18. februára 1997, ods. 23, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-I).

Okrem tejto požiadavky koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (pozri Nideröst-Huber, citované vyššie, ods. 24; a Milatová, citované vyššie, ods. 59). Právo na spravodlivé súdne konanie však nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností predmetného prípadu (pozri Asnar proti Francúzsku (č. 2), č. 12316/04, ods. 26, 18. október 2007; a Vokoun proti Českej republike, č. 20728/05, ods. 26, 3. júl 2008).

Dovolací súd po preštudovaní spisu dospel k záveru, že dovolateľka vytýka vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. dôvodne.

Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že vyjadrenie matky maloletého dieťaťa k odvolaniu otca sa v spise nenachádza a odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z toho, že matka maloletého dieťaťa sa k odvolaniu otca nevyjadrila. Dovolateľka však v rámci dovolacieho konania preukázala, že sa prostredníctvom právnej zástupkyne k odvolaniu otca maloletého dieťaťa vyjadrila, keď spolu s dovolaním predložila „Vyjadrenie k odvolaniu otca v časti výživné a návrh matky – 8CoP/26/11“ zo dňa 13. júna 2011 (č.l. 415 spisu), fotokópiu podacieho lístka o podaní doporučenej zásielky na Poštu B. zo dňa 13. júla 2011 (č.l. 420 spisu), ako aj fotokópiu Výsledku reklamačného konania S.P., a.s. (č.l. 419 spisu), z ktorého vyplýva, že reklamovaná zásielka bola dodaná dňa 15. júla 2011. Preto ak sa odvolací súd predmetným vyjadrením matky maloletého dieťaťa k odvolaniu napriek vyššie uvedeným skutočnostiam nezaoberal, odňal jej možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Výskyt niektoej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. je vždy zo zákona dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanému v konaní touto vadou postihnutom. Zároveň je tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to

rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom výroku zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. marca 2012

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová